

ude af Betragtning, er det Forhold, ſom baade i og for ſig er, men ſom man maatte kunde ſige endnu mere burde være mellem det høiere Underviſningsvæſen, ſaavel den lærde Underviſning, ſom den reale Underviſning, og ſaa hele Almueſkoleunderviſningen. Man kan ikke ſe bort fra Ordningen af hele Landets Underviſningsvæſen paa en ſaadan Maade, at man kun vil tage den høiere Underviſning under enſidig Overveieſe. Jeg har idetmindſte den Overbeviſning, at man derigjennem vilde komme til mindre heldige, mindre rigtige Reſultater. Endnu vanſteligere bliver det hele Spørgſmaal, naar man vil have dette Udvalg nedſat for at afgive Betænkning og Indſtilling til Thinget, tillige til at tage Spørgſmaalet om Univerſitetets Underviſning under Behandling. Det forekommer mig, at dette Spørgſmaal ikke med Nødvendighed ialfald, ſelv om man ellersønſter Udvalget nedſat, henhører derunder, idet der jo, hvad ſelve Univerſitetets Underviſning angaar — ganſke viſt ikke Univerſitetets Styrelſe — er al og fuld Velſighed til at tage dette Spørgſmaal for, naar man overveier, hvorvidt man vil gaa ind paa, eller i hvilken Grad man vil gaa ind paa det Lovforſlag om Lønningsforholdene ved Univerſitetet, ſom jeg har forelagt det høie Thing. Jeg tror, at man, naar alle de Forhold og alle de Spørgſmaal, ſom jeg her har omtalt, ſhulle overveies, da i allerhøieſte Grad vil komme til at mangle ſaavel økonomiſke og ſtatiliſke Dphyringer, ſom Dphyringer angaaende hele Underviſningens Status for Dieblikket, hvilke kun Adminiſtrationen kan tilveiebringe, og ſom den virkelig ikke kan tilveiebringe fra den ene Dag til den anden, men ſom naturligviis ville medfølge, naar der fra Adminiſtrationens Side fremlægges et Grundlag, paa hvilket det høie Thing kan arbejde videre. Hvis man nu herimod vilde indvende: Ja, men det var jo ikke ſagt og maatte ikke engang ſandſynligt, at om et Lovforſlag om Underviſningens Ordning blev forelagt af Regjeringen, dette vilde tiltale det høie Things Majoritet, ſaa kan man ganſke viſt ikke vide det; men hvad man ialfald kan ſige forud, er det, at det ſaa meget hurtigere vil viſe ſig, om der paa det Grundlag, ſom Regjeringen under denne Forudſætning havde foreſlaaet, vilde være Mulighed for at komme til Enighed med det høie Thing eller ikke. I første Fald: da kunde man give ſig til at arbejde ligeoverfor alle de Enkeltheder, hvorom der naturligviis kunde være Strid og Spørgſmaal. I andet Fald: naar man fra ſørſt af ſaa, at man ikke var eller ikke kunde blive enig om Grundlaget, turde alt Arbejde i ſaa Henseende være unyttigt, og ſaa veed jeg ikke, hvorfor man ſhulde arbejde videre. Men endnu mindre indſer jeg Nyttens af at begynde paa, naar man ikke veed, hvorledes Regjeringen ſtiller ſig, naar man intetſomhelſt Poſitivt har liggende for ſig, ſa: ſelv at frembringe noget Poſitivt, ſom jeg af de Grunde,

jeg har begyndt med at udvillie, neppe tror, at det vil være de Herrer muligt at bringe tilſt. de paa en tilfredsſtillende Maade. Nu ſer jeg vel, at Ordføreren for de ærede Forſlagsſtillere har udtalt, at det var ikke Mening, at Udvalget ſom manønſter nedſat, ſkal udarbejde et Lovforſlag. Meningen er kun, at der ſkal udarbeides en Betænkning, hvori man udtaler viſſe beſtemte Anſkueller, ſom man vel, antager jeg,ønſter, at det høie Thing ſkal ſtemme over, hvorigjennem manønſter, at der paa den ene eller den anden Maade tilveiebringes en Beſlutning, ſom kan give Thingets Mening tilkjende. Herimod maa det nu for det første ſiges, at det gjør ſlet ikke Opgaven lettere, naar man vil tage Opgaven alvorlig — det gjør den naturligviis lettere, naar man vil nøies med at bringe i Form de Stemninger, de Meninger og Yølelſer, man allerede er i Beſiddelse af —, men det gjør ſikkert ikke Opgaven lettere, hvis man virkelig vil underſøge alle de herhen hørende Forhold og efter at have underſøgt dem foreſlaa det høie Thing at udtale ſig i den ene eller i den anden Retning. I ſidſte Fald turde det være lige ſaa vanſteligt at komme til et virkelig ſundt Reſultat, ſom naar man vilde udarbejde et Lovforſlag. Om jeg da ikke opfattede den ærede Ordfører rent galt, turde vel ogſaa Meningen være den, at man allerede var enig med ſig ſelv, at man havde viſſe beſtemte, jeg tør maatte antage noget forudſatte Meninger, ſom man ligeoverfor Regjeringen vilde gjøre gjældende, idet man vilde ſige: Det og det mene vi, vil Du nu love os at gaa i denne Retning, — naturligviis ikke i Detaillerne, men i den beſtemte Retning, ſaa ville vi gaa ind paa Dine Lønningsforbedringer. Jeg tror, at jeg tør ſige, at jeg ialfald ſom Miniſter, og ſaa længe jeg ſidder paa denne Plads, ſkal vide at holde mig fri for en ſaadan Maade at ſaae Embedsmændenes Lønninger forbedrede paa. Jegønſter paa det ſvrigſte, at det ſhulde lykkes Regjeringen at overbeviiſe det høie Thing om, at de nuværende Lønninger for Embedsmænd, ſpecielt for diſſe Embedsmænd, her er Tale om, ere meget for ringe; men jeg vil ikke under nogen Omſtændighed kjøbe en Lønningsforbedring, naar jeg derfor ſhulde opgive, hvad jeg maatte komme til at anſe for Veſentligt for de Inſtitutioners rette Liv og Virkſomhed, hvorom der er Tale, og ved hvilken diſſe Embedsmænd ere anſatte. Jeg tror i det Hele taget, at man maa ſe at komme bort fra den Foreſtilling, at Embedsmændene lærlig ere Regjeringens Embedsmænd, at det lærlig og mere ſhulde ligge Regjeringen end Repraſentationen paa Hjerte, at Embedsmændene blive lønede ſaaledes, at de med fuld Fortryſning kunne udfylde deres Fald. Jeg kan endda forſtaa den Betragtning, hvor der er Tale om rent administrative Embedsmænd, ſom ſtaa lige under Miniſteren, og ſom han mere eller mindre daglig maa arbejde ſammen med; men at